

ข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต

ในบทนี้จะ เป็นการวิเคราะห์ถึงข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตโดยมุ่งพิจารณาเฉพาะ ข้อตกลงระหว่างผู้ออกบัตรเครดิตและผู้ถือบัตรเครดิต เป็นสำคัญ ว่าในปัจจุบันที่มีการใช้กันอยู่ มีลักษณะ เป็นอย่างไร และสำหรับประเด็นที่จะพิจารณา เป็นหลักก็คือในเรื่องความรับผิดชอบ ของผู้ถือบัตรเครดิตในกรณีที่มีบัตรเครดิตเกิดการสูญหาย หรือถูกขโมยไปจากความครอบครอง ของผู้ถือบัตรเครดิต และมีการนำไปใช้โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิอันก่อให้เกิดความเสียหายว่า ความ ข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตได้กำหนดถึงความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิตไว้เป็นเช่นไร ส่วน ประเด็นความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิตในกรณีอื่น ๆ จะกล่าวถึงพอสังเขปเท่านั้น โดยพิจารณา เป็นหัวข้อดังนี้

2.1 รูปแบบของข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต

สำหรับบัตรเครดิตที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ในประเทศไทยขณะนี้สามารถที่จะ แบ่งแยกตามขอบเขตของการใช้ออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. International Card คือ บัตรเครดิตที่ผู้ถือบัตรเครดิตสามารถที่จะใช้บัตรเครดิตชนิดนี้ในการชำระราคาค่าสินค้า หรือค่าบริการ แทนการชำระด้วยเงินสดได้ทั้งใน ประเทศไทย และยังสามารถนำติดตัวออกไปใช้ในการชำระราคาค่าสินค้า หรือค่าบริการ แทน การชำระด้วยเงินสดในต่างประเทศได้ และในกรณีฉุกเฉินยังสามารถใช้ถอนเงินสดจาก เครื่อง ฝากถอนอัตโนมัติ (Automatic Teller Machine : ATM) ในต่างประเทศได้ด้วย โดยใช้ ร่วมกับรหัสประจำตัว (Personal Identification Number : Pin) และจะต้องดำเนินการขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน ตามแบบและวิธีการที่ผู้ออกบัตรเครดิตจะกำหนด ไว้ ซึ่งสำหรับผู้ถือบัตรเครดิตนี้จะได้รับความสะดวกในกรณีที่มีกิจธุระต้อง เดินทางไปต่างประเทศ เสมอ ๆ คือไม่จำเป็นต้องพกพาเงินสดติดตัวไป เป็นจำนวนมาก พกเพียงบัตรเครดิตไปเพียง ใบเดียวอีกทั้งยังสามารถใช้บัตรเครดิตดังกล่าวในประเทศด้วย ทำให้ไม่จำเป็นต้องมีบัตรเครดิต หลายใบ บัตรเครดิตประเภทนี้ได้แก่ บัตร Visa, Master Card, Diners' Club, American Express เป็นต้น

2. Domestic Card คือบัตรเครดิตที่ผู้ถือบัตรเครดิตสามารถที่จะใช้บัตรเครดิต ชนิดนี้ในการชำระราคาค่าสินค้า หรือค่าบริการ แทนการชำระด้วยเงินสดได้เฉพาะภายใน ประเทศไทยเท่านั้น รวมทั้งสามารถใช้ในการถอนเงินสด กรณีฉุกเฉินจากเครื่องฝากถอนอัตโนมัติ

(Automatic Teller Machine : ATM) โดยใช้ร่วมกับรหัสประจำตัว (Personal Identification Number : Pin) ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถือบัตรเครดิตอีกทางหนึ่ง บัตรเครดิตประเภทนี้ได้แก่ บัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทย บัตรเครดิตธนาคารกรุงเทพ บัตรเครดิตโพธิ์เงิน-โพธิ์ทองธนาคารไทยพาณิชย์ บัตรเอนกประสงค์ธนาคารศรีนคร เป็นต้น

สำหรับขั้นตอนในการที่จะเข้าเป็นสมาชิกผู้ถือบัตรเครดิตทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวมาแล้วนั้น สามารถที่จะแบ่งออกได้ดังนี้คือ

ก. การยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกบัตร เครดิต

ขั้นตอนนี้ ถือว่า เป็นขั้นตอนแรกที่มีความจำเป็นสำหรับการเข้าเป็นสมาชิกบัตร เครดิตทุกชนิด โดยผู้ออกบัตร เครดิตจะกำหนดให้มีคำขอสมัคร เป็นสมาชิกบัตร เครดิต ของตน เพื่อให้บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจที่จะเข้าเป็นสมาชิกผู้ถือบัตร เครดิตชนิดนั้น ๆ ได้กรอกรายละเอียดลงในใบคำขอดังกล่าวอัน เป็นการแสดงความประสงค์ขอให้ผู้ออกบัตร เครดิตได้พิจารณาการขอเข้าเป็นสมาชิก ผู้บัตร เครดิตของผู้กรอก ซึ่งหัวข้อสำคัญของรายละเอียดที่ผู้ออกบัตร เครดิต ต้องการที่จะทราบได้แก่

1. ข้อมูลส่วนตัว อันได้แก่ ชื่อ - นามสกุล ของผู้สมัคร ที่อยู่ ปัจจุบันของผู้สมัคร เลขที่บัตรประจำตัวประชาชนของผู้สมัคร ตลอดจนสถานภาพสมรสของผู้สมัคร เป็นต้น

2. อาชีพการงาน/รายได้ อันได้แก่อาชีพของผู้สมัคร สถานที่ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่การงาน ตลอดจนรายได้ประจำเดือนของผู้สมัคร ซึ่งผู้สมัครจะต้องมีหนังสือรับรองจากสถานที่ทำงาน เป็นหลักฐานประกอบด้วย

3. ผลการติดต่อกับธนาคาร/สถาบันการเงิน อันได้แก่ ประเภทของบัญชีเงินฝากที่ผู้สมัครมีอยู่กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน ซึ่งผู้สมัครจะต้องมีสำเนาใบแจ้งยอดจากธนาคาร (Statement) ย้อนหลังไปประมาณ 6 เดือน เป็นหลักฐานประกอบด้วย

4. บัตรเครดิตที่ใช้อยู่ อันได้แก่ ชนิดของบัตร เครดิตที่ผู้สมัครได้ถืออยู่ก่อนแล้ว เลขที่บัตร ตลอดจนวันหมดอายุของบัตร เครดิตดังกล่าว

ข. การพิจารณาค่าขอสมัครเป็นสมาชิกบัตร เครดิต

ขั้นตอนนี้ผู้ออกบัตร เครดิต จะทำการพิจารณาจากค่าขอสมัครเป็นสมาชิกบัตรเครดิต โดยจะพิจารณาจากความน่าเชื่อถือ ตลอดจนฐานะทางการเงินของผู้สมัครว่า เป็นอย่างไร อีกทั้งพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้คืนว่า มีมากน้อยเพียงใด เมื่อผู้ออกบัตรเครดิตได้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบแล้วว่า ผู้สมัครเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตร เครดิตได้ โดยไม่มีปัญหาทางการเงินแล้วก็จะทำการอนุมัติให้ผู้ยื่นค่าขอสมัครได้เข้าเป็นผู้ถือบัตร เครดิตของคนได้

ค. การยินยอมผูกพันและปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้บัตร เครดิต

ขั้นตอนนี้ เป็นการที่ผู้ซึ่งได้รับอนุมัติให้เข้าเป็นผู้ถือบัตร เครดิตจะทำการตกลงยินยอมในการผูกพันตนเอง ที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตที่ออกโดยผู้ถือบัตร เครดิตชนิดนั้น ๆ

สำหรับการยินยอมผูกพันของผู้ถือบัตร เครดิต ในการที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตของบัตร เครดิตแต่ละชนิดนั้น มีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันออกไป ตามแต่ละชนิดของบัตร เครดิต และตามแต่ละตัวแทนของผู้ออกบัตร เครดิต (กรณีบัตร เครดิตที่เป็น International Card ซึ่งมีตัวแทนผู้ออกบัตรหลายราย) ซึ่งสามารถจัดแบ่งออกได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ 2 ประเภท คือ

1. มีสัญญาการใช้บัตร เครดิตแยกต่างหากนอกจากราคาขอสมัคร เป็นสมาชิกบัตรเครดิต สำหรับบัตรเครดิตที่ใช้วิธีการนี้ได้แก่ บัตร Visa และ Master Card ที่ออกโดยธนาคารกสิกรไทย กล่าวคือ สำหรับบัตร เครดิตทั้งสองชนิดนี้ ผู้ที่ประสงค์จะสมัครเข้าเป็นผู้ถือบัตร เครดิต นอกจากจะต้องกรอกรายละเอียดในค่าขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกบัตร เครดิตแล้ว ยังจะต้องลงนามในสัญญาการใช้บัตร Visa หรือ Master Card อีกด้วย ซึ่งเมื่อผู้ยื่นค่าขอสมัคร เป็นสมาชิกบัตร เครดิตได้รับการอนุมัติให้เป็นผู้ถือบัตร เครดิตแล้ว ก็ถือว่าผู้ถือบัตร เครดิตได้ตกลงยินยอมผูกพันตนเอง ในการปฏิบัติตามสัญญาการใช้บัตร เครดิตที่กำหนด โดยผู้ออกบัตร เครดิตในฐานะผู้ให้สัญญาทุกประการ

2. ไม่มีสัญญาการใช้บัตรเครดิตแยกต่างหาก จากคำขอสมัครเป็นสมาชิก

บัตรเครดิต บัตรเครดิตประเภทนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

ก. มีข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต อยู่ที่เดียวกับคำขอสมัครเป็นผู้ถือ

บัตรเครดิต กล่าวคือ เมื่อผู้ประสงค์ที่จะเข้าเป็นสมาชิกบัตรเครดิต ได้รับคำขอสมัครเป็นผู้ถือบัตรเครดิตแล้วดำเนินการกรอกข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในคำขอนั้นตรงส่วนท้ายสุดของคำขอ จะมีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่า ผู้ยื่นคำขอยินยอมผูกพันตนในการปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ ของผู้ออกบัตรเครดิต และยินยอมผูกพันตนในการปฏิบัติตามข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต ที่ปรากฏอยู่ในใบคำขอสมัครสมาชิกบัตรเครดิต (ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ด้านหลังของใบคำขอสมัครสมาชิกบัตรเครดิต) และทางผู้ออกบัตรเครดิตจะกำหนดให้ผู้ประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิก ต้องลงลายมือชื่อของตนเองลงในใบคำขอดังกล่าว เพื่อเป็นหลักฐานด้วย ซึ่งหากผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกบัตรเครดิตได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นผู้ถือบัตรเครดิตแล้ว ก็ไม่ต้องลงนามในเอกสารข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตอีก เพราะถือว่าได้ยินยอมผูกพันตนในการปฏิบัติตามข้อตกลงแล้ว โดยการลงนามในคำขอสมัครสมาชิกบัตรเครดิต บัตรเครดิตที่ใช้วิธีการในลักษณะนี้ ได้แก่ บัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทย บัตร Visa Master Card ที่ออกโดยธนาคารไทยพาณิชย์ บัตรเครดิตโพธิ์เงิน-โพธิ์ทองธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นต้น

ข. มีข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต อยู่แยกจากคำขอสมัครเป็นผู้ถือ

บัตรเครดิต กล่าวคือ เมื่อผู้ประสงค์ที่จะเข้าเป็นสมาชิกบัตรเครดิต ได้รับคำขอสมัครเป็นผู้ถือบัตรเครดิตแล้วดำเนินการกรอกข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในคำขอนั้น ตรงส่วนท้ายสุดของคำขอจะมีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่า ผู้ยื่นคำขอยินยอมผูกพันตนในการปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ ของผู้ออกบัตรเครดิต (ซึ่งมิได้ปรากฏชัดเจนในคำขอสมัครเป็นสมาชิกบัตรเครดิต) และทางผู้ออกบัตรเครดิตจะกำหนดให้ผู้ประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิก ต้องลงลายมือชื่อของตนเองลงในใบคำขอดังกล่าว เพื่อเป็นหลักฐานด้วย และหากทางผู้ออกบัตรเครดิตพิจารณาอนุมัติให้ผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกผู้ถือบัตรเครดิตแล้ว ก็จะดำเนินการจัดส่งบัตรเครดิตพร้อมด้วยรายละเอียด วิธีการใช้ ตลอดจนข้อกำหนด ตลอดจนระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการใช้บัตรเครดิตให้แก่ผู้ถือบัตรเครดิต โดยมีเงื่อนไขว่าหากผู้ที่ได้รับบัตรเครดิตได้ดำเนินการลงลายมือชื่อลงในด้านหลังของบัตร และนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้แล้ว ผู้ออกบัตรเครดิตถือว่าผู้ถือบัตรเครดิตได้ยินยอมที่จะปฏิบัติตามข้อตกลง ตลอดจนเงื่อนไขของการใช้บัตรเครดิต ตามที่ผู้ถือบัตรเครดิตได้ลงนามผูกพันตนเองไว้แล้ว ในคำขอสมัครเป็นผู้ถือบัตรเครดิต แต่หากผู้ที่ได้รับบัตรเครดิตได้อ่านข้อตกลง ตลอดจนเงื่อนไขการใช้บัตรเครดิตแล้ว

ไม่ยินยอมความข้อตกลงดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการตัดบัตรเครดิตที่จัดส่งมาออกเป็น 2 ส่วน และส่งชิ้นส่วนดังกล่าวกลับไปยังผู้ออกบัตรเครดิตโดยเร็วก็ถือว่าค่าขอสมัครเป็นสมาชิกบัตรเครดิตที่ผู้ขอได้ลงนามยื่นแสดงความประสงค์ไว้ต่อผู้ออกบัตรเครดิต เป็นอันยกเลิกไป บัตรเครดิตที่ใช้วิธีการลักษณะนี้ ได้แก่ บัตรเครดิตธนาคารกรุงเทพ บัตร Visa ที่ออกโดยธนาคารกรุงศรีอยุธยา บัตร Diners' Club บัตร American Express เป็นต้น

2.2 สาระสำคัญของข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต

จากการพิจารณาถึงข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตต่าง ๆ ที่เป็นที่นิยมใช้กันในประเทศไทย ปัจจุบันนี้นั้น จะเห็นได้ว่ามีข้อความส่วนใหญ่ใกล้เคียงกัน จะแตกต่างกันบ้างก็เพียงรายละเอียดเล็กน้อยอย่างเท่านั้น ซึ่งข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตนี้มีการเรียกชื่อที่แตกต่างกันออกไป ตามแต่ละชนิดของบัตรเครดิต เช่น สัญญาการใช้บัตร Visa, Master Card ธนาคารกสิกรไทย, ข้อสัญญาการใช้บัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทย, เงื่อนไขการใช้บัตรเครดิตธนาคารกรุงเทพ, เงื่อนไขข้อกำหนดและวิธีการใช้บัตรเครดิต เอนกประสงค์ธนาคารศรีนคร, สัญญาเงื่อนไขและข้อกำหนดการใช้บัตร Visa Mater Card บัตรเครดิตโพธิ์เงิน - โพธิ์ทองธนาคารไทยพาณิชย์, สัญญาเป็นสมาชิกบัตรเครดิตอเมริกัน เอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด, ข้อบังคับสมาชิกภาพ Diners' Club เป็นต้น แต่จากข้อกำหนดในการใช้บัตรเครดิตชนิดต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นนั้นสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. เรื่องตัวบัตรเครดิต ข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต จะกำหนดในเรื่องกรรมสิทธิ์ในตัวบัตรเครดิตว่าเป็นของผู้ออกบัตรเครดิต ซึ่งสามารถที่จะเรียกคืนจากผู้ที่ถือบัตรเครดิตเมื่อใดก็ได้ นอกจากนั้นบัตรเครดิตที่ผู้ออกบัตรเครดิตได้ออกให้แก่ผู้ถือบัตรเครดิตเป็นการเฉพาะตัวเท่านั้น จะโอนหรือมอบให้บุคคลอื่นใช้แทนไม่ได้โดยเด็ดขาด และสำหรับการต่ออายุบัตรเครดิตนั้น ผู้ออกบัตรเครดิตจะดำเนินการต่ออายุให้ทันทีเมื่อครบกำหนด แต่หากผู้ถือบัตรเครดิตไม่ประสงค์จะต่ออายุต้องแจ้งให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน พร้อมทั้งส่งบัตรเครดิตคืนไปยังผู้ออกบัตรเครดิต ซึ่งเป็นวิธีการเกี่ยวกับการยกเลิกการใช้บัตรเครดิต โดยการส่งบัตรเครดิตคืนไปยังผู้ออกบัตรเครดิต และการส่งบัตรเครดิตคืนทั้งกรณีประสงค์จะต่ออายุ และไม่ประสงค์จะใช้บัตรเครดิตต่อไปจะต้องทำการตัดบัตรเครดิตออกเป็น 2 ส่วน ก่อนที่จะจัดส่งคืนไป

2. เรื่องการใช้จ่ายบัตรเครดิต ข้อตกลงการใช้จ่ายบัตรเครดิต จะกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายบัตรเครดิตของผู้ถือบัตรเครดิตไว้ใกล้เคียงกันกล่าวคือ กำหนดให้ใช้ในการชำระราคาสินค้าหรือบริการแทนการชำระด้วยเงินสด โดยให้ใช้เฉพาะกับร้านค้า หรือสถานบริการที่เป็นสมาชิกของผู้ถือบัตรเครดิต เท่านั้น ซึ่งจะสังเกตได้จากสัญลักษณ์ที่ติดตั้งอยู่ ณ ร้านค้าหรือสถานบริการนั้น ๆ และกำหนดวิธีการใช้โดยการแสดงบัตรเครดิตต่อร้านค้าหรือสถานบริการ ในเวลาชำระราคาสินค้าหรือบริการ และมอบบัตรเครดิตให้ร้านค้า หรือสถานบริการดำเนินการบันทึกการใช้จ่ายบัตรเครดิต หลังจากตรวจสอบจำนวนเงินค่าสินค้าหรือบริการว่าถูกต้องแล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องลงนามในหลักฐานการซื้อขาย (Sales Slip) พร้อมทั้งขอสำเนาหลักฐานการซื้อขายส่วนที่เป็นของผู้ถือบัตรเครดิต เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบทุกครั้ง นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ผู้ถือบัตรเครดิตสามารถใช้บัตรเครดิตในการถอนเงินสดจากเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ (Automatic Teller Machine : ATM) ได้อีกด้วย โดยจะต้องใช้ประกอบกับรหัสประจำตัว (Personal Identification Number : PIN) ที่ผู้ถือบัตรเครดิตกำหนดให้ โดยผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องใช้เครื่องฝากถอนอัตโนมัติของผู้ถือบัตรเครดิตเอง (กรณีเป็นธนาคารพาณิชย์) หรือถอนจากเครื่องฝากถอนอัตโนมัติที่มีสัญญากับผู้ถือบัตรเครดิต (กรณีมิใช่ธนาคารพาณิชย์) ในการให้ใช้เครื่องร่วมด้วย โดยผู้ถือบัตรเครดิตยอมรับว่าในการใช้จ่ายบัตรเครดิตกับเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติดังกล่าว รายการติดต่อดังกล่าว (Transaction) ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานการใช้เป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ถือบัตรเครดิตดังกล่าว รายการติดต่อดังกล่าวที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นรายการที่เกิดจากตัวผู้ถือบัตรเครดิตเองหรือเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเกิดการกระทำโดยสุจริตหรือหมกมุ่นและสำหรับการนำบัตรชนิด International Card ไปใช้ยังต่างประเทศจะต้องแจ้งให้ผู้ถือบัตรเครดิตทราบล่วงหน้า เพื่อขออนุญาตต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบ

3. เรื่องการชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้จ่ายบัตรเครดิต ข้อตกลงการใช้จ่ายบัตรเครดิตจะกำหนดว่า เมื่อร้านค้าหรือสถานบริการ ผู้รับบัตรเครดิตได้จัดส่งหลักฐานการซื้อขาย (Sales Slip) มาเรียกเก็บเงินจากผู้ถือบัตรเครดิตแล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตยินยอมที่จะให้ผู้ถือบัตรเครดิตดำเนินการชำระเงินแทนได้ทันที โดยที่มีต้องขอความยินยอมจากผู้ถือบัตรเครดิต และผู้ถือบัตรเครดิตจะชำระเงินเต็มจำนวนให้แก่ผู้ถือบัตรเครดิต ถึงแม้ว่าจะปรากฏความชำรุดบกพร่องกับสินค้าที่ซื้อโดยผู้ถือบัตรเครดิตยินยอมสละข้อต่อสู้ในเรื่องดังกล่าว และให้ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิตเอง นอกจากนี้เมื่อผู้ถือบัตรเครดิตได้แจ้งจำนวนหนี้จากการใช้จ่ายบัตรเครดิตให้ผู้ถือบัตรเครดิต

เครดิตทราบแล้ว หากผู้ถือบัตรเครดิตไม่ทักท้วงใน 7 วัน ให้ถือว่าผู้ถือบัตรเครดิตยอมที่จะชำระครบถ้วนตามจำนวนที่ได้รับแจ้ง ในกรณีที่ไม่ชำระให้ครบถ้วนให้ถือว่าผู้ถือบัตรเครดิตขอผ่อนชำระและยอมเสียดอกเบี้ย ในอัตราสูงสุดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดสำหรับยอดค้าง หรือยอมเสียค่าธรรมเนียมการชำระล่าช้า (Delay Payment) ตามอัตราที่ผู้ออกบัตรกำหนดแล้วแต่กรณี และสำหรับหนี้ที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตรเครดิตเกินกว่าวงเงินที่ผู้ออกบัตรเครดิตได้กำหนดไว้ให้ถือว่าเป็นไปโดยความยินยอมของผู้ถือบัตรเครดิต และสำหรับหนี้ส่วนที่เกินวงเงินที่กำหนด ผู้ออกบัตรเครดิตจะฟ้องชำระคืนให้แก่ผู้ออกบัตรเครดิต พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ส่วนหนี้ที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตรเครดิตชนิด International Card ในต่างประเทศนั้น ผู้ออกบัตรเครดิตจะทำการแปลงเป็นเงินสกุลบาทตามอัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ผู้ออกบัตรเครดิตได้รับใบแจ้งเรียกเก็บจากผู้รับบัตรในต่างประเทศ ซึ่งผู้ถือบัตรเครดิตยอมที่จะชำระตามจำนวนที่ได้รับแจ้งเช่นกัน

4. เรื่องการหักชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตจากบัญชีของผู้ถือบัตรเครดิต
 ข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตได้กำหนดกรณีผู้ถือบัตรเครดิตตกลงให้ผู้ออกบัตรเครดิต หักชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิต จากบัญชีกระแสรายวัน (Current Account) หรือบัญชีออมทรัพย์ (Saving Account) ของผู้ถือบัตรเครดิตแทนการชำระด้วยเงินสดไว้ว่า หากบัญชีที่กำหนดให้ผู้ออกบัตรทำการหักชำระหนี้เป็นบัญชีออมทรัพย์แล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตยินยอมตกลงให้บัญชีดังกล่าวเป็นบัญชีเดินสะพัดตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 856* และยินยอมให้ผู้ออกบัตรเครดิตหักชำระหนี้ทั้งหมด หรือบางส่วนที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตได้ทันที ตามวิธีและระเบียบการเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารพาณิชย์ เกี่ยวกับบัญชีเดินสะพัดโดยมีต้องแจ้งให้ผู้ถือบัตรเครดิตทราบ หรือขอความยินยอมก่อนแต่อย่างใด และในกรณีที่ผลจากการหักชำระหนี้จากบัญชีกระแสรายวันหรือบัญชีออมทรัพย์ ของผู้ถือบัตรเครดิตมีผลทำให้บัญชีดังกล่าวมียอด เป็นลูกหนี้ต่อผู้ออกบัตรเครดิตแล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตยอมให้ถือว่าเป็นการเบิกเงินเกินบัญชีและยินยอมให้ผู้ออกบัตรเครดิต

* ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 856 บัญญัติว่า "อันว่าสัญญาบัญชีเดินสะพัดนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลสองคนตกลงกันว่าสืบแต่นั้นไป หรือในช่วงเวลากำหนดอันใดอันหนึ่ง ให้ตัดทอนบัญชีนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนอัน เกิดขึ้นแต่กิจการในระหว่าง เขาทั้งสองนั้นหักกลมกลกัน และคงชำระแต่ส่วนที่เป็นจำนวนคงเหลือโดยดุลภาค"

ดอกเบี้ยทบต้น ในอัตราสูงสุดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และตามข้อกำหนดการใช้บัตรเครดิตยังกำหนดให้ผู้ถือบัตรเครดิตยอมรับว่าบันทึกหรือหลักฐานเอกสารใด ๆ ก็ตามที่ผู้ออกบัตรเครดิตได้จัดทำขึ้น เพื่อใช้ในการหักบัญชีกระแสรายวัน หรือบัญชีออมทรัพย์ของผู้ถือบัตรเครดิตอันสืบเนื่องมาจากการใช้บัตรเครดิต เป็นคำสั่งของผู้ถือบัตรเครดิต และสามารถใช้เป็นเอกสารแทนเช็คในการสั่งจ่ายเงินออกจากบัญชีกระแสรายวัน หรือแทนใบถอนเงินออกจากบัญชีออมทรัพย์ โดยที่ผู้ถือบัตรเครดิตไม่ต้องลงนามกำกับ และสำหรับการที่ผู้ถือบัตรเครดิตใช้บัตรเครดิตกับเครื่องโอนเงินอัตโนมัติ ณ ที่ขาย (Electronic Fund Transfer At Point Of Sale) แล้วให้ถือว่าการโอนเงินตามกรรมวิธีของเครื่อง และการหักเงินจากบัญชีของผู้ถือบัตรเครดิตเป็นการหักบัญชีที่ถูกค้องมีผลผูกพันผู้ถือบัตรเครดิต โดยไม่ต้องให้ความยินยอมหรือทำเอกสารอื่นใดอีก

5. เรื่องการสูญหาย และการนำบัตรเครดิตไปใช้โดยบุคคลผู้ไม่มีสิทธิในข้อตกลงใช้บัตรเครดิต ได้กำหนดหน้าที่ตลอดจนความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต สำหรับกรณีการสูญหายของบัตรเครดิตและการนำบัตรเครดิตไปใช้โดยบุคคล ผู้ไม่มีสิทธิไว้ใกล้เคียงกัน สำหรับบัตรเครดิตแต่ละชนิด กล่าวคือ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ถือบัตรเครดิต ในการที่จะต้องเก็บรักษาคาร์ดเครดิตและรหัสประจำตัว (Personal Identification Number : PIN) สำหรับในการใช้ถอนเงินสดจากเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ (Automatic Teller Machine : ATM) เอาไว้ในที่ปลอดภัยและควรจะเก็บแยกกันไม่ควรเก็บไว้ร่วมกัน และจะต้องไม่แจ้งให้บุคคลอื่นทราบอย่างเด็ดขาดถึงรหัสประจำตัวดังกล่าว ถ้าผู้ถือบัตรเครดิตพบว่า บัตรเครดิตของตนเองเกิดการสูญหายหรือถูกบุคคลอื่นขโมย หรือสงสัยว่าจะมีบุคคลอื่นนำบัตรเครดิตไปใช้ ผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องรีบแจ้งให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบโดยเร็วที่สุด สำหรับการแจ้ง เรื่องบัตรเครดิตสูญหายถูกขโมย หรือถูกผู้อื่นนำไปใช้นั้น บัตรเครดิตบางชนิดได้กำหนดให้ผู้ถือบัตรเครดิต จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบจึงจะถือว่าเป็นการแจ้งที่สมบูรณ์ แต่บัตรเครดิตส่วนใหญ่ก็กำหนดเพียงให้แจ้งให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบเท่านั้น มิได้กำหนดรูปแบบของการแจ้งไว้ ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต สำหรับกรณีที่บัตรเครดิตสูญหาย หรือถูกขโมย หรือมีบุคคลอื่นนำบัตรเครดิตไปใช้นั้น ข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตแต่ละชนิด ยังมีความแตกต่างกัน แต่อาจแบ่งออกได้เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ

ก. ผู้ถือบัตรเครดิตรับผิดชอบตามความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยไม่จำกัดจำนวนเงิน กล่าวคือ ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตจะกำหนดให้ผู้ถือบัตร เครดิตต้องแจ้ง เรื่องการสูญหาย การที่บัตร เครดิตถูกขโมยหรือการที่บุคคลอื่นนำบัตร เครดิตไปใช้ให้ผู้ถือบัตร เครดิตทราบโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ผู้ถือบัตร เครดิตจะได้ดำเนินการแจ้งยกเลิกบัตร เครดิตนั้นพร้อมทั้งยก เลิกรหัสประจำตัว ตามวิธีปฏิบัติของผู้ถือบัตร เครดิต แต่ผู้ถือบัตร เครดิตยังจะต้องรับผิดชอบในจำนวนหนี้ทั้งหมดที่ ผู้ถือบัตร เครดิตถูก เรียก เก็บ หรือจำนวน เงินที่มีผู้นำบัตร เครดิตพร้อมรหัสประจำตัวไปใช้ถอน เงินสดจาก เครื่องฝากถอนอัตโนมัติ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นไปโดยการทุจริตหรือมีการ ปลอมแปลงลายมือชื่อผู้ถือบัตร เครดิต จนทำให้ผู้รับบัตร เครดิตหลง เชื่อยอมรับบัตร เครดิตนั้นก็ตาม จนกว่าผู้ถือบัตร เครดิตจะได้ดำเนินการแจ้ง เรื่องการสูญหายของบัตร เครดิตให้ผู้รับบัตร เครดิต ทราบทั่วกัน เสียก่อน

ข. ผู้ถือบัตรเครดิตรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามจำนวนเงินที่กำหนด กล่าวคือ ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตจะกำหนดให้ผู้ถือบัตร เครดิต จะต้องดำเนินการแจ้ง เรื่องการ สูญหายการที่บัตร เครดิตถูกขโมย หรือการที่มีบุคคลอื่นนำบัตร เครดิตไปใช้ ให้ผู้ถือบัตร เครดิต ทราบโดยเร็วที่สุดตามวิธีการที่กำหนดไว้ ซึ่ง เมื่อได้ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดแล้ว ความ รับผิดชอบของผู้ถือบัตร เครดิตในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตร เครดิตนั้นก่อนการแจ้ง ให้ ผู้ถือบัตร เครดิตทราบ เรื่องการสูญหายจะถูกจำกัด เพียง เท่ากับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง แต่ ไม่เกินจำนวนเงินที่ผู้ถือบัตร เครดิตกำหนดไว้ ซึ่งอาจจะ เป็นจำนวน 800 บาท หรือ 1,000 บาท เป็นต้น ส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตร เครดิตฉบับนั้น หลังจากที่มีการแจ้ง เรื่องการ สูญหายให้ผู้ถือบัตร เครดิตทราบแล้ว ตามวิธีการที่กำหนดผู้ถือบัตร เครดิตไม่ต้องรับผิดชอบแต่ ประการใด แต่มีบัตร เครดิตบางชนิดกำหนดว่าหาก เป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการนำบัตร เครดิต พร้อมรหัสประจำตัว ไปใช้ถอนเงินสดจาก เครื่องฝากถอนอัตโนมัติ ถึงแม้ว่าผู้ถือบัตร เครดิตจะได้ ดำเนินการแจ้ง เรื่องการสูญหายของบัตร เครดิตให้ผู้ถือบัตร เครดิตทราบแล้วก็ตาม ผู้ถือบัตร เครดิต ก็ยังคงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งจำนวนจนกว่าผู้ถือบัตร เครดิตจะได้ยกเลิกบัตร เครดิตพร้อมรหัสประจำตัว เรียบร้อยแล้ว

6. เรื่องอื่น ๆ ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตโดยส่วนใหญ่ผู้มักจะกำหนดข้อความ เกี่ยวกับ การที่ผู้ถือบัตร เครดิตขอสงวนไว้ซึ่งสิทธิในการที่จะทำการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือ เพิ่ม เติม เงื่อนไขของข้อตกลงการใช้บัตร เครดิต ซึ่งรวมทั้ง เรื่อง เกี่ยวกับการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียม

ค่าบริการ ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต โดยสามารถที่จะกระทำได้ในทุกขณะตามที่ผู้ออกบัตรเครดิตจะเห็นว่าเหมาะสม โดยเมื่อผู้ออกบัตรเครดิตได้แจ้งไปยังผู้ถือบัตรเครดิตให้ทราบแล้ว ให้ถือว่าเป็นการผูกพันต่อผู้ถือบัตรเครดิต ตามเงื่อนไขที่มีการปรับปรุงเพิ่มเติมขึ้น ๆ ทุกประการ

2.3 ความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิตตามข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต

ในข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตที่ใช้กันอยู่ปัจจุบันนั้นฝ่ายผู้ออกบัตรเครดิตได้กำหนดให้ฝ่ายผู้ถือบัตรเครดิต ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิตไว้หลายประการด้วยกัน อันเป็นการผลักระงับในเรื่องความเสียหายให้ตกอยู่กับฝ่ายผู้ถือบัตรเครดิต ซึ่งพอที่จะแยกพิจารณาได้ดังนี้

ก. การนำบัตรเครดิตที่สูญหายหรือถูกขโมยไปใช้ในการซื้อสินค้า หรือบริการจากร้านค้าผู้รับบัตรเครดิต จากสาระสำคัญของข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตได้กำหนดให้ผู้ถือบัตรเครดิต จะต้องใช้ความระมัดระวังเก็บรักษาคะแนนบัตรเครดิตไว้มิให้ตกไปอยู่ในมือของบุคคลอื่น และหากเกิดการสูญหายขึ้น ผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องรีบแจ้งให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบโดยเร็วที่สุด โดยที่ข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตบางชนิดก็กำหนดในเรื่องการรับผิดชอบจากการนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้ก่อนที่ จะแจ้งให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบถึงการสูญหาย ว่าให้บัตรเครดิตรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง แต่สูงสุดไม่เกินจำนวนที่กำหนดเอาไว้ และหากเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นหลังจากที่ได้มีการแจ้งให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบแล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตส่วนใหญ่ มักจะกำหนดว่าถึงแม้ผู้ถือบัตรเครดิตจะได้รับแจ้งให้ผู้ออกบัตรเครดิตทราบถึงเรื่องการสูญหายแล้วก็ตาม ผู้ถือบัตรเครดิตก็ยังคงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งจำนวนให้แก่ผู้ออกบัตรเครดิต ตามจำนวนที่ผู้บัตรเครดิตได้จ่ายไปตามการเรียกเก็บโดยผู้รับบัตรเครดิต จากการที่มีการนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้ไม่ว่าจะเป็นไปโดยทุจริตหรือไม่ก็ตาม จนกว่าผู้ออกบัตรเครดิต จะได้ทำการแจ้งยกเลิกการใช้บัตรเครดิตนั้นไปให้ผู้รับบัตรเครดิตได้ทราบทั่วกัน

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ถือบัตรเครดิตในกรณีนี้ก็คือ

1. หากบัตรเครดิต สูญหายไปจากความครอบครองของผู้ถือบัตรเครดิต โดยที่ผู้ถือบัตรเครดิตได้ล่วงรู้ถึงการสูญหายของบัตรเครดิต เช่นกรณีผู้ถือบัตรเครดิตได้รับอนุมัติ เหตุระหว่งการเดินทาง และได้รับบาดเจ็บต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล โดยที่ของใช้ที่ติดตัวสูญหายไปหมด

ระหว่างถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล และกว่าจะรู้สึกตัวก็กินเวลาหลายวัน เป็นคั้น จากเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผู้ถือบัตร เครดิตมิได้แจ้งให้ผู้ออกบัตร เครดิตทราบถึงการสูญหาย ตามที่ได้กำหนดไว้ใน ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิต และในระหว่างนั้นได้มีการนำเอาบัตร เครดิตนั้นไปใช้ในการซื้อสินค้า หรือบริการจากร้านค้าผู้รับบัตร เครดิต กรณีเช่นนี้ถ้าตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษรแล้ว ผู้ถือ บัตร เครดิตจะต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้น จากการที่มีผู้นำบัตร เครดิตไปใช้ เต็มจำนวน¹

2. สำหรับข้อตกลงบัตร เครดิตที่มีได้จำกัดจำนวนความรับผิดชอบของผู้ถือบัตร เครดิต ไว้นั้น ถึงแม้ว่าเมื่อผู้ถือบัตร เครดิตจะทราบถึงการสูญหายและรีบแจ้งให้ผู้ออกบัตร เครดิตทราบ โดยเร็วแล้วก็ตาม ความรับผิดชอบของผู้ถือบัตร เครดิตก็มิได้สิ้นสุดลงทันที เนื่องจากผู้ออกบัตร เครดิต ได้กำหนดให้ผู้ถือบัตร เครดิตยังคงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการใช้บัตร เครดิต เต็ม จำนวน จนกว่าที่ผู้ออกบัตร เครดิตจะได้แจ้ง เรื่องการสูญหาย และการยกเลิกบัตร เครดิตให้ผู้รับ บัตร เครดิตยังมีได้แจ้งให้ผู้รับบัตร เครดิตทราบโดยทั่วกันแล้ว หากมีการใช้บัตร เครดิตในระหว่าง นั้น ผู้ถือบัตร เครดิตก็ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้น เต็มจำนวนที่เกิดขึ้น

3. การที่ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตกำหนดให้ผู้ถือบัตร เครดิตต้องรับผิดชอบในจำนวนหนี้ ที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตร เครดิตที่สูญหาย ถึงแม้ว่าจะได้แจ้งถึงการสูญหายให้ผู้ออกบัตร เครดิตได้ ทราบแล้วก็ตาม ไม่ว่าจะการใช้บัตร เครดิตดังกล่าวจะเป็นการใช้โดยทุจริตหรือไม่ก็ตามนั้น ซึ่ง เมื่อ ตีความโดยเคร่งครัดแล้ว จะเห็นได้ว่า หากมีการนำบัตร เครดิตที่สูญหายไปใช้กับร้านค้า ผู้รับบัตร เครดิตไม่ว่าจะโดยการปลอมแปลงลายมือชื่อของผู้ถือบัตร เครดิต เพื่อหลอกลวงให้ผู้รับบัตร เครดิต หลงเชื่อหรือเกิดจากการประมาทเลินเล่อของร้านค้าผู้รับบัตร เครดิต ในการที่มีได้ตรวจสอบลายมือ ชื่อของผู้ใช้บัตร เครดิตให้ถูกต้องชัดเจน ว่าตรงกับตัวอย่างลายมือบัตร เครดิตหรือไม่ก็ตาม ผู้ถือบัตร เครดิตก็ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้น เต็มตามจำนวนที่เกิดขึ้น

ข. การนำบัตร เครดิตที่สูญหาย หรือถูกขโมยไปใช้กับ เครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ (Automatic Teller Machine : ATM) จากสาระสำคัญของข้อตกลงการใช้บัตร เครดิต ได้กำหนดให้ผู้ถือบัตร เครดิตจะต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บรักษาบัตร เครดิตและรหัส ประจำตัว (Personal Identification Number : PIN) ไว้อย่างดีและควรจะต้องเก็บ รักษาแยกกัน หากเกิดสูญหายขึ้นผู้ถือบัตร เครดิตจะต้องรีบแจ้งให้ผู้ออกบัตร เครดิตทราบโดยเร็ว

¹อนันต์ จันทรโอภากร, "ปัญหาทางกฎหมาย เกี่ยวกับการใช้บัตร เครดิต (Credit Cards) ในประเทศสหรัฐอเมริกา," วารสารนิติศาสตร์ 16(มีนาคม 2529) : 21.

ที่สุดแต่ผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่มีผู้นำบัตรเครดิตดังกล่าวพร้อมด้วยรหัสประจำตัวไปใช้จนได้ผลกับเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตหรือไม่ก็ตาม จนกว่าผู้ถือบัตรเครดิตจะได้ดำเนินการยกเลิกบัตรเครดิตพร้อมทั้งรหัสประจำตัวเรียบร้อยแล้ว

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ถือบัตรเครดิตในกรณีนี้ก็คือ

1. หากผู้ถือบัตรเครดิตเก็บรักษามบัตรเครดิต และรหัสประจำตัวไว้ด้วยกัน และเกิดการสูญหาย หรือถูกขโมยไปจากความครอบครองของผู้ถือบัตรเครดิต โดยที่ผู้ถือบัตรเครดิตมิได้ล่วงรู้ถึงการสูญหายของบัตรเครดิตพร้อมรหัสประจำตัว จึงมิได้แจ้งให้ผู้ถือบัตรเครดิตทราบ และยกเลิกบัตรเครดิตพร้อมรหัสประจำตัว และปรากฏว่าในระหว่างนั้นได้มีการนำเอาบัตรเครดิตพร้อมรหัสประจำตัวไปใช้ถอนเงินสดจากเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ กรณีเช่นนี้ถ้าตีความโดยเคร่งครัดตามข้อกำหนดการใช้บัตรเครดิตแล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นเต็มความจำนวนเงินที่ได้มีการถอนออกไป

2. ถึงแม้ว่าผู้ถือบัตรเครดิต จะได้ทำการเก็บรหัสประจำตัวแยกจากบัตรเครดิตแล้วก็ตาม และปรากฏว่าบัตรเครดิตเกิดสูญหายหรือถูกขโมยไป โดยที่รหัสประจำตัวยังคงอยู่กับผู้ถือบัตรเครดิต แต่ในระหว่างที่ยังมิได้แจ้งเรื่องการสูญหายของบัตรเครดิต ให้ผู้ถือบัตรเครดิตทราบ ปรากฏว่ามีการนำเอาบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้กับเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติจนได้ผล คือสามารถถอนเงินสดจากเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติได้ ไม่ว่าจะโดยการทุจริตหรือไม่ก็ตาม กรณีเช่นนี้ถ้าตีความโดยเคร่งครัดตามข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตแล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินที่ถอนออกไปจากเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติเต็มจำนวน

3. ถึงแม้ผู้ถือบัตรเครดิต จะได้ทำการแจ้งเรื่องการสูญหายของบัตรเครดิต ให้ผู้ถือบัตรเครดิตทราบแล้วก็ตาม แต่หากเป็นความบกพร่องของผู้ถือบัตรเครดิตเองในการที่แจ้งยกเลิกบัตรเครดิตไปยังผู้รับบัตรเครดิต แต่มิได้ยกเลิกรหัสประจำตัวของผู้ถือบัตรเครดิต และปรากฏว่ามีการนำบัตรเครดิตดังกล่าวไปใช้ถอนเงินสดจากเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติจนได้ผล คือสามารถถอนเงินสดจากเครื่องไปได้ หากตีความตามข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตแล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตก็ยังคงต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินดังกล่าวทั้งจำนวน เพราะถือว่าเกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้ถือบัตรเครดิตยังมิได้ดำเนินการยกเลิกรหัสประจำตัวให้เรียบร้อยแล้ว

ค. การกำหนดให้ผู้ถือบัตร เครดิตสละสิทธิของผู้ถือบัตร เครดิต ที่จะยกข้อต่อสู้ที่มี
อยู่ตามสัญญาซื้อขายกับร้านค้ามาอ้าง เพื่อปฏิเสธการชำระหนี้ทั้งหมด หรือแค่บางส่วนกับผู้ออก
บัตร เครดิต จากข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตได้กำหนดให้ผู้ถือบัตร เครดิตยินยอมที่จะสละสิทธิของ
 คนเองที่เกิดขึ้นตามสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ถือบัตร เครดิตในฐานะผู้ซื้อ และร้านค้าในฐานะผู้ขาย
 สำหรับกรณีที่ผู้ขายได้ส่งมอบสินค้าตามสัญญาซื้อขายที่มีความชำรุดบกพร่อง โดยที่เมื่อผู้ถือบัตร
 เครดิตได้ชำระราคาค่าสินค้าให้กับร้านค้าผู้ขายไปแล้ว เมื่อครบกำหนดการเรียกเก็บเงิน
 ผู้ถือบัตร เครดิตจะยกเอาเหตุเรื่องความชำรุดบกพร่องของสินค้าขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้ในการที่จะ
 ปฏิเสธการชำระค่าสินค้าทั้งหมด หรือบางส่วนต่อผู้ถือบัตร เครดิตไม่ได้

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ ในกรณีการทำสัญญาซื้อขายสินค้า โดยผู้ถือบัตร เครดิตได้
 ชำระราคาค่าสินค้า โดยการใช้บัตร เครดิตและกำหนดให้มีการส่งมอบสินค้าในภายหลัง ถ้าหาก
 สินค้าที่ส่งมอบมีความชำรุดบกพร่อง และถ้าผู้ถือบัตร เครดิตมีความประสงค์ที่จะส่งคืนสินค้า
 ดังกล่าว และยกเลิกสัญญาซื้อขายแล้ว ผู้ถือบัตร เครดิตจะยกเอาเหตุดังกล่าวมาอ้างต่อผู้ถือบัตร
 เครดิตในการที่จะปฏิเสธการชำระหนี้ค่าสินค้าไม่ได้ โดยผู้ถือบัตร เครดิตจะต้องไปดำเนินการติดต่อกับ
 ผู้ขายสินค้าเอง ในการที่ให้ผู้ขายสินค้าดำเนินการจัดทำเอกสาร เรียกว่า Credit Voucher
 และจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปให้ผู้ถือบัตร เครดิตเพื่อดำเนินการ เครดิตค่าสินค้านี้ดังกล่าว เข้าบัญชี
 ของผู้ถือบัตร เครดิตต่อไป ซึ่งทำให้เป็นภาระของผู้ถือบัตร เครดิตที่จะต้องเสียเวลาในการติดตาม
 อีก ทั้งยังต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น หากการหักชำระหนี้ของผู้ถือบัตร เครดิตทำให้บัญชี
 ของผู้ถือบัตร เครดิต มียอดเป็นลูกหนี้ของผู้ถือบัตร เครดิต และนอกจากนั้นยังทำให้ผู้ถือบัตร เครดิต
 เสียเปรียบต่อผู้ขายสินค้า เพราะไม่สามารถที่จะให้ผู้ขายสินค้าคืนเงินค่าสินค้าให้ทันที เมื่อยกเลิก
 สัญญา ซึ่งผิดกับการชำระราคาค่าสินค้าด้วยเงินสด

ง. การเรียกเก็บเงิน และการหักชำระหนี้ที่เกิดขึ้นจากการใช้บัตร เครดิต
 ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตได้กำหนดให้เมื่อผู้ถือบัตร เครดิต ได้รับแจ้งการเรียกเก็บเงินจาก
 ผู้ถือบัตร เครดิต สำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้บัตร เครดิตของตัวผู้ถือบัตร เครดิตแล้ว หาก
 ผู้ถือบัตร เครดิตไม่หักทวงภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจเป็น 7 วัน หรือ 15 วัน แล้วแต่กรณี
 เช่นนี้ ให้เป็นการถือว่าผู้ถือบัตร เครดิตยอมรับในความถูกต้องของยอดหนี้ที่ผู้ถือบัตร เครดิตได้แจ้ง
 ให้ทราบ และรับผิดชอบในการที่จะชำระเงินให้แก่ผู้ถือบัตร เครดิตตามจำนวนที่ได้รับแจ้ง และ
 สำหรับกรณีที่ตกลงให้ผู้ถือบัตร เครดิตหักชำระหนี้ที่เกิดจากการใช้บัตร เครดิต จากบัญชีของผู้ถือ

บัตร เครดิตแล้ว ผู้ถือบัตร เครดิตยอมรับว่าบันทึกหรือหลักฐาน เอกสารใด ๆ ที่ผู้ออกบัตร เครดิต ได้จัดทำขึ้น เป็นคำสั่งของผู้ถือบัตร เครดิต โดยที่ผู้ถือบัตร เครดิตไม่ต้องลงนามกำกับ

ปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับกรณีนี้ก็คือ หากเกิดมีรายการที่ผิดพลาดในใบแจ้งเรียกเก็บเงิน และผู้ถือบัตร เครดิตมิได้ทำการตรวจสอบว่าถูกต้องตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ จนกระทั่งเลย เวลาที่ผู้ออกบัตร เครดิตกำหนดหรือพบว่า มีความผิดพลาดแต่หนึ่งเฉยเสียไม่ทำการทักท้วง จนกระทั่งเลย เวลาที่กำหนดให้ทักท้วงแล้ว ตามข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตกำหนดว่า หากไม่มีการทักท้วงจากผู้ถือบัตร เครดิตภายในกำหนดให้ถือว่ารายการที่แล้วถูกต้อง และผู้ถือบัตร เครดิต ยอมรับที่จะชำระ เงินให้แก่ผู้ออกบัตร เครดิตตามจำนวนที่ได้รับแจ้งนั้น และหากมีการตกลงให้ผู้ออก บัตร เครดิตหักชำระ เงินจำนวนดังกล่าวจากบัญชีของผู้ถือบัตร เครดิตแล้ว การที่ผู้ถือบัตร เครดิต ไม่ทักท้วงภายในกำหนด ให้ถือว่าผู้ถือบัตร เครดิตยินยอมให้มีการหักชำระ เงินจากบัญชีของตนได้ ตามจำนวนที่ได้รับแจ้ง โดยยอมรับว่าหลักฐานในการหักบัญชีที่ผู้ออกบัตร เครดิต ได้จัดทำขึ้น เป็น คำสั่งของผู้ถือบัตร เครดิต โดยที่ผู้ถือบัตร เครดิตไม่ต้องลงนามกำกับก็ให้มีผลสมบูรณ์ ผูกพันผู้ถือ บัตร เครดิตทุกประการ

จ. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการค่าธรรมเนียม ค่าบริการจากการใช้บัตร เครดิต ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิต จะกำหนดไว้ว่าผู้ออกบัตร เครดิตขอสงวนไว้ซึ่งสิทธิในการที่จะทำการ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าบริการจากการใช้บัตร เครดิต ที่กำหนดไว้ในข้อตกลงบัตร เครดิตได้ในทุกขณะ ตามแต่ที่ผู้ออกบัตร เครดิตจะเห็นสมควร โดยไม่ จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถือบัตร เครดิตก่อน เพียงแต่ผู้ออกบัตร เครดิตได้แจ้งให้ผู้ถือ บัตร เครดิตทราบ ก็ให้ถือว่า เป็นการผูกพันต่อผู้ถือบัตร เครดิตแล้ว

ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เมื่อแรกที่ผู้ถือบัตร เครดิตตกลงเข้าเป็นผู้ถือบัตร เครดิต นั้น ก็เพราะพิจารณาแล้วเห็นว่าอัตราค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าบริการของผู้ออกบัตร เครดิต อยู่ในอัตราที่เหมาะสม จึงได้ตกลงใจ เข้าทำข้อตกลงการใช้บัตร เครดิต แต่ต่อมาหากผู้ออกบัตร เครดิตประสงค์จะทำการ เปลี่ยนแปลงอัตราค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าบริการ ก็ทำได้ตลอดเวลา ตามแต่จะเห็นสมควร เพียงแต่แจ้งให้ผู้ถือบัตร เครดิตทราบ เท่านั้น ไม่จำเป็นต้องได้รับความ ยินยอมจากผู้ถือบัตร เครดิต อันทำให้ผู้ถือบัตร เครดิตต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น โดย ไม่มีโอกาสได้เจรจาต่อรองหากไม่พอใจในอัตราที่เปลี่ยนใหม่ ก็มีเพียงประการเดียวก็คือยกเลิก การใช้บัตร เครดิต และแจ้งการยกเลิกพร้อมทั้งส่งบัตร เครดิตคืนไปยังผู้ออกบัตร เครดิตเท่านั้น

2.4 ลักษณะของข้อตกลงการใช้บัตร เครดิต

โดยหลักทั่วไปแล้ว "สัญญา" เกิดขึ้นจากการตกลงร่วมกันระหว่างคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ต่างฝ่ายต่างมีโอกาสที่จะกำหนดสิทธิและหน้าที่ซึ่งกันและกัน และนอกจากนั้นยังจะต้องมีเจตนาตรงกัน กล่าวคือ มีการทำคำเสนอและคำสนองต้องตรงกันนั่นเอง แต่เจตนาจะตรงกันได้ก็จะต้องมีการตกลงหรือการต่อรองกันในระหว่างคู่กรณี ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้คือ

1. คู่กรณีมีอำนาจในการเข้าร่วมกำหนดเงื่อนไขหรือข้อความในสัญญา โดยปราศจากการแทรกแซงและครอบงำจากอำนาจของรัฐ (State non Intervention)
2. คู่กรณีมีเสรีภาพในการตกลงใจเข้าร่วมผูกพันตามสัญญา (Freedom of Consent) โดยที่ผู้ตกลงใจมิได้ถูกบีบบังคับให้ตกลงใจ อีกทั้งก่อนจะตกลงใจ ผู้ตกลงใจจะต้องเข้าใจข้อความตามสัญญาอย่างถ่องแท้แล้ว

หลักดังกล่าวเป็นหลัก เสรีภาพในการทำสัญญา ซึ่งคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างมีความทัดเทียมกันในฐานะทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม แต่มีสัญญาประเภทหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากหลักดังกล่าว โดยในสัญญาประเภทนี้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นผู้กำหนดข้อตกลงและความผูกพันแต่เพียงฝ่ายเดียว และได้ระบรายละเอียดไว้เรียบร้อยแล้วในการร่างสัญญา เมื่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งมีความประสงค์จะทำสัญญาด้วยก็เพียงแสดงเจตนาเข้ามา เป็นคู่สัญญา โดยไม่มีสิทธิโต้แย้งหรือขอแก้ไขข้อความในสัญญาดังกล่าวนี้เลย ผู้รับสัญญาไม่มีอำนาจในการเจรจาต่อรองใด ๆ คงมีทางเลือกเพียงตกลงรับสัญญาทั้งฉบับหรือปฏิเสธไม่รับสัญญาทั้งฉบับเท่านั้น สัญญาประเภทนี้นักกฎหมายฝรั่งเศส เรียกว่า Contract D'Adhesion ส่วนนักกฎหมายของไทยบางท่าน เช่น ท่าน ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เรียกสัญญาประเภทนี้ว่า "สัญญาจ่ายยอม"² ซึ่งสำหรับสัญญาประเภทนี้ได้มีการจำกัดความไว้ดังนี้คือ³

¹ คาราทร เคชกะกำพู, "Adhesion Contract," วารสารนิติศาสตร์ 13 (2526) : 153

² ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้, เล่ม 1 ภาค 1 - 2 พ.ศ.2478 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2505, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2527) หน้า 341.

³ คาราทร เคชกะกำพู, "Adhesion Contract," วารสารนิติศาสตร์ : 155-156

1. เป็นสัญญาที่มีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ (Economic Power) เหนือกว่าหรือได้เปรียบกว่า ซึ่งอาจจะมีลักษณะของการผูกขาดในทางข้อเท็จจริง หรือในทางกฎหมายก็ได้

2. คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ เหนือกว่านี้ เป็นผู้กำหนดข้อ เสนอที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ และมีลักษณะทั่วไป หมายความว่า คู่สัญญาฝ่ายผู้เสนอ เสนอสัญญาที่ได้วางข้อกำหนด เงื่อนไข เนื้อหาสาระที่ได้ทำขึ้นล่วงหน้าก่อนที่จะมีการทำสัญญากับบุคคลที่ไม่จำกัดจำนวน และไม่จำกัดตัวผู้ที่จะมาสนองรับทำสัญญาด้วย

3. การวางข้อกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในสัญญานี้เป็นการกระทำฝ่ายเดียว (Unilateral) ซึ่งเป็นข้อกำหนดเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเพียงจะยอมรับข้อกำหนดที่ได้วางไว้แล้วนั้น หรือปฏิเสธไม่ต้องการทำสัญญาด้วย เพราะไม่มีสิทธิที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดในสัญญานั้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาของสัญญานี้ไม่ได้เกิดจากเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายก็ได้

ดังนั้น ลักษณะของสัญญาซึ่งเนื้อหา เงื่อนไข ในสัญญาได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้านี้เป็น Standard Form Contract ซึ่งเป็นรูปแบบของสัญญาที่จะนำไปสู่การเป็น Adhesion Contract (Contract D' Adhesion) นั้นเอง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตที่ทำกันระหว่างผู้ออกบัตรเครดิตและผู้ถือบัตรเครดิตแจ้ง จะเห็นว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับสัญญาประเภทดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ ในข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตนั้น ผู้ออกบัตรเครดิตจะเป็นฝ่ายร่างข้อความในสัญญาเอง ผู้ที่ประสงค์จะเข้าเป็นผู้ถือบัตรเครดิตเพียงแต่ลงนามในข้อตกลงที่ผู้ออกบัตรเครดิตจัดเตรียมไว้เรียบร้อยแล้วเท่านั้น ไม่มีสิทธิในการโต้แย้งหรือแก้ไขข้อความในข้อตกลงดังกล่าวเลย และต้องยอมผูกพันและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ผู้ออกบัตรเครดิตกำหนดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่ประสงค์จะเป็นผู้ถือบัตรเครดิต จึงไม่มีอำนาจในการต่อรองนอกจากจะตัดสินใจว่าจะลงนามในข้อตกลงหรือไม่เท่านั้น (Signed of Rejected)

ในการร่างข้อตกลงการใช้บัตรเครดิต ผู้ออกบัตรเครดิตจึงอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ เพราะเป็นผู้ร่างข้อความในข้อตกลงเอง ซึ่งในการร่างข้อตกลงก็มักจะมีลักษณะปกป้องผลประโยชน์ของผู้ออกบัตรเครดิตให้มากที่สุด ดังจะเห็นว่าข้อความในข้อตกลงการใช้บัตรเครดิตที่ผู้ถือบัตร

เครดิตยอมผูกพัน จะ เป็นการกำหนดความรับผิดชอบของฝ่ายผู้ถือบัตร เครดิต เสีย เป็นส่วนใหญ่ (ดังที่ได้พิจารณาแล้วในหัวข้อ 2.3) ซึ่งจากข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตดังกล่าวมีลักษณะ เป็น การยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือบัตร เครดิตไว้ ดังนั้นจึงมีเหตุที่ว่า จากลักษณะของ ข้อตกลงการใช้บัตร เครดิตที่มีผู้ออกบัตร เครดิต เป็นฝ่ายกำหนดข้อความในข้อตกลงแต่เพียงฝ่าย เดียว อัน เป็นการหลักการความรับผิดชอบให้ตกอยู่กับฝ่ายผู้ถือบัตร เครดิต เป็นผู้รับผิดชอบแต่ เพียงฝ่ายเดียว โดยเฉพาะในประเด็น เกี่ยวกับความรับผิดชอบของฝ่ายผู้ถือบัตร เครดิต สำหรับ กรณีที่บัตร เครดิต เกิดการสูญหาย หรือถูกขโมยไปจากความครอบครองของผู้ถือบัตร เครดิตและ มีการนำบัตร เครดิตดังกล่าวไปใช้โดยไม่มีสิทธิ จน เกิดความเสียหายขึ้น เช่นนี้ ข้อตกลงการใช้ บัตร เครดิตดังกล่าวจะบังคับได้หรือไม่ เพียงใด ซึ่งจะได้วิเคราะห์กันต่อไปในบทที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย